

ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

ΕΠΕΑΕΚ 2

Τριάδα των διαταραχών: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

Μαρία Βακαλοπούλου

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Είναι κάθε προσπάθεια την οποία κάνει το παιδί ή ο ενήλικας προκειμένου να επηρεάσει την συμπεριφορά ενός άλλου προσώπου και με την προσμονή ότι αυτό το πρόσωπο θα λάβει το μήνυμα και θα δράσει αναλόγως (Kierman, Reid, Goldbart)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ:

Είναι η ικανότητα του ατόμου να προσαρμόζεται στις κοινωνικές συνθήκες και η επιθυμία του να συνάπτει φιλικές σχέσεις και να συμμετέχει σε κοινές δραστηριότητες.

Οι πεποιθήσεις, τα ιδανικά και οι επιθυμητές συμπεριφορές μιας αναπτυγμένης κοινωνίας μεταβιβάζεται από το ένα άτομο στο άλλο μέσα από την διαδικασία της κοινωνικοποίησης. Οι ικανότητες κοινωνικής προσαρμογής είναι έμφυτες και γίνονται εμφανείς από τις πρώτες ημέρες της ζωής των βρεφών.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΧΕΣΗ – ΤΟ ΠΡΟΓΛΩΣΣΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ:

- Επικοινωνεί μέσω των αισθήσεων του
- Δίνει προσοχή στο ανθρώπινο πρόσωπο και την ανθρώπινη φωνή
- Δημιουργεί σχέσεις και εκδηλώνει χαρά μέσω της κίνησης
- Με την έκφραση προσώπου εκδηλώνει τη χαρά, τη δυσαρέσκεια, την αγωνία
- Διακρίνει και διαφοροποιεί τους ήχους
- Ησυχάζει με την ανθρώπινη φωνή.

ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- Το κλάμα πολύ δυναμικό μέσο επικοινωνίας
- Το γέλιο (γύρω στην 4^η εβδομάδα)
- Επίμονο κοίταγμα στο πρόσωπο
- Κλότσημα των ποδιών για διατήρηση της επικοινωνίας
- Εκφωνήσεις – ανταλλαγή εκφωνήσεων

ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

Τριάδα των διαταραχών: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ

Μέσα από το παιχνίδι το βρέφος μαθαίνει τους πρώτους κανόνες της συνομιλίας δηλαδή να προσέχει και να κοιτάζει τον συνομιλητή, να τον ακούει, να αναμένει και τέλος να ανταποκρίνεται (κοινωνικά παιχνίδια, «όπως πάει ο λαγός να πιεί νερό»)

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΓΟΥΡΓΟΥΡΙΣΜΑΤΟΣ (cooing) ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ (babbling)

Το βρέφος έχει την ικανότητα να διακρίνει τη διαφορά ανάμεσα στους ήχους της ομιλίας και τους άλλους ήχους γύρω του.

Τα βρέφη σε όλο τον κόσμο περνούν από παρόμοια στάδια παραγωγής ήχων κατά τον πρώτο χρόνο της ζωής τους άσχετα από τη μητρική τους γλώσσα

ΜΗ ΛΕΚΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σημαντικό στοιχείο της πρώιμης επικοινωνίας είναι η χειρονομία. Μεταξύ 9–12 μ. παρατηρείται μια ραγδαία αύξηση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Παράλληλα με την κατανόηση των λέξεων το παιδί χρησιμοποιεί την κίνηση, τις εκφωνήσεις και την αφή για να μεταδώσει το μήνυμά του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

-Παρόλο που τα παιδιά είναι άτομα ξεχωριστά και κατακτούν τη γλώσσα με διαφορετικούς ρυθμούς, όλα περνούν από τα ίδια στάδια.

-Η μάθηση της γλώσσας δεν γίνεται μέσα σε «γυάλα» αλλά είναι συνδεδεμένη απόλυτα με την κοινωνική συναλλαγή, από την πιο απλή μέχρι την πιο σύνθετη μορφή της και κατά την οποία το παιδί αντιλαμβάνεται ότι η γλώσσα παίζει ένα σημαντικό ρόλο (ρόλο – κλειδί)

ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

- α. διαταραχή στη χρήση μη λεκτικών συμπεριφορών (π.χ. βλεμματική επαφή, χειρονομίες, εκφράσεις)
- β. αποτυχία στην ανάπτυξη σχέσεων με συνομηλίκους
- γ. έλλειψη αυθόρμητης προσφοράς στο μοίρασμα ενδιαφερόντων και επιτευγμάτων με άλλους(π.χ. έλλειψη κατάδειξης , κοινής προσοχής)
- δ. έλλειψη κοινωνικής ή και συναισθηματικής ανταπόκρισης

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- α. καθυστέρηση ή έλλειψη ομιλίας
- β. διαταραχή στις μη λεκτικές και λεκτικές πραγματολογικές ικανότητες
- γ. στερεοτυπική και επαναλαμβανόμενη ομιλία
- δ. έλλειψη αυθόρμητου συμβολικού ή κοινωνικού παιχνιδιού
- ε. έλλειψη φαντασίας

ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

Τριάδα των διαταραχών: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

Η ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΤΟΣΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ ΟΣΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΟΠΩΣ

- ασυνήθεις ενασχολήσεις
- επαναληπτική χρήση αντικειμένων
- κινήσεις σώματος
- καταναγκασμούς / τελετουργίες
- παθολογική αντίδραση σε ειδικά αισθητηριακά ερεθίσματα

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

χρήση μη λεκτικών
συμπεριφορών

- άμεσο βλέμμα
- κοινωνικό χαμόγελο
- ποικιλία εκφράσεων του προσώπου
- χειρονομίες χεριών

ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

Τριάδα των διαταραχών: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

αποτυχία στην
ανάπτυξη των σχέσεων
με τους συνομηλίκους

- √ (Κ) (Π) / (Κ) (Π) □ (Κ) ↓TM
- (Σ) (Κ) (Π) (Π) (Π)
- ΕTM (Κ) (Π) (Π) □ (Κ) (Π) (Π) □ (Κ) (Π) (Π) (Π)
- ∅ (Κ) (Π) (Π) □ (Κ) ↓TM (Σ) (Κ) (Π) (Π)

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

Ελλειψη αυθόρμητης
προσφοράς
στο μοίρασμα
ενδιαφερόντων
και επιτευγμάτων
με άλλους

- Εκδήλωση και προσανατολισμός της προσοχής (joint reference attention)
- Προσφορά για από κοινού δραστηριότητα (joint action)
- Επιδίωξη για από κοινού διασκέδαση με άλλους

ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

Τριάδα των διαταραχών: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

Διαταραχές της κοινωνικής συναλλαγής

Έλλειψη κοινωνικό –
συναισθηματικής
αμοιβαιότητας

- Ενδοπροσωπικές ικανότητες
- Διαπροσωπικές ικανότητες

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

διαταραχή στις μη
λεκτικές και λεκτικές
πραγματολογικές
ικανότητες

- Μη λεκτική πραγματολογία
- Προλεκτική πραγματολογία
- Λεκτική πραγματολογία

ΠΩΣ ΒΟΗΘΑΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

- ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΥΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
- ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (σχολείο, ειδικές θεραπείες)
- ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΟΝΕΩΝ
- ΑΛΛΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (εκπαίδευση αυτόνομης διαβίωσης, προ- επαγγελματική κατάρτιση, εκπαίδευση κοινωνικοποίησης μέσα σε ξενώνες ή άλλες μονάδες). (video).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

1. Φτώχ ή βλεμματική επαφή
2. Το παιδί δυσαρεστείται όταν το ακουμπούν
3. Δεν υπάρχουν θετικές συναισθηματικές εκφράσεις
4. Δεν χρησιμοποιεί χειραψία
5. Εδραιώνουμε την σταθερή σχέση με γονείς, αδέρφια και άλλα οικεία πρόσωπα.
6. Δυσκολία στην προσέλκυση της προσοχής.
7. Σωματική απόσυρση και ενασχόληση με στερεοτυπίες ή τελετουργικές συμπεριφορές.
8. Αρνητισμός
9. Σχέσεις με συνομηλίκους
10. Απουσία ενσυναισθησίας

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

- Οργανωμένα οπτικά βοηθήματα στο φυσικό περιβάλλον του παιδιού (βοηθητικές κάρτες).
- Μαθήματα κοινωνικών δεξιοτήτων.
- Κοινωνικές ιστορίες.
- Μοντέλα μέσα από video.
- Υποστήριξη συμπληρωματικής/ εναλλακτικής επικοινωνίας (Makaton, επικοινωνιακοί πίνακες, κ.λ.π).

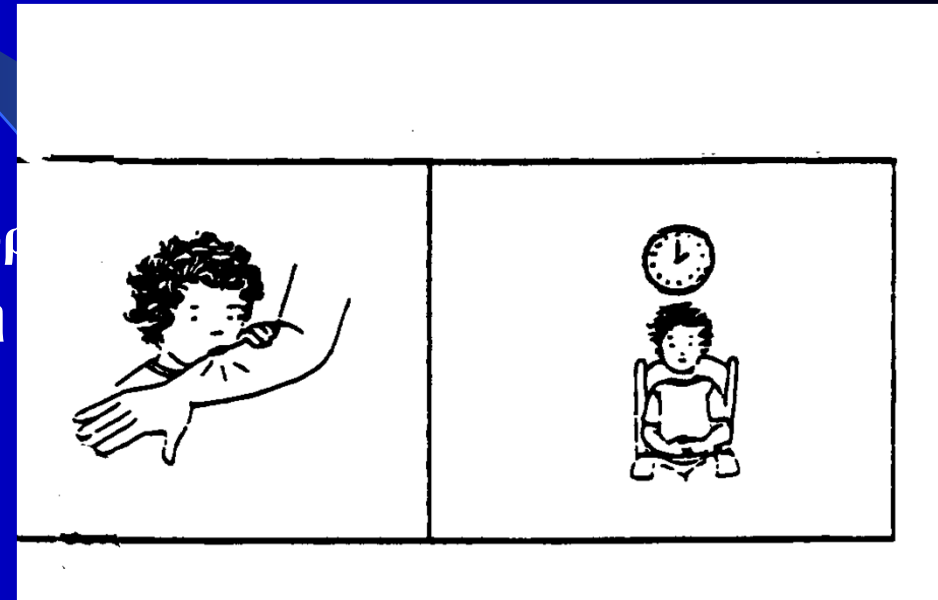
ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

Τριάδα των διαταραχών: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

Παράδειγμα κοινωνικών μαθημάτων / κοινωνικών ιστοριών

-Τα θέματα χρησιμοποιούνται μέσα στο κοινωνικό περιεχόμενο της κατάστασης.

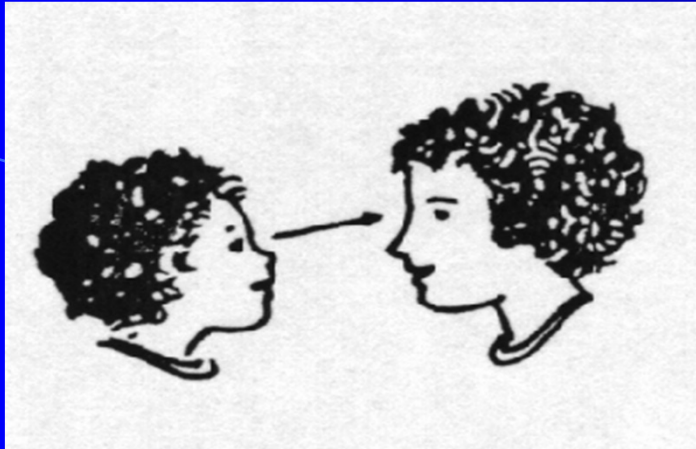
-Χρησιμοποιούνται για συμπεριφορική προετοιμασία αλλαγής, ανάπτυξη κοινωνικής δεξιότητας.

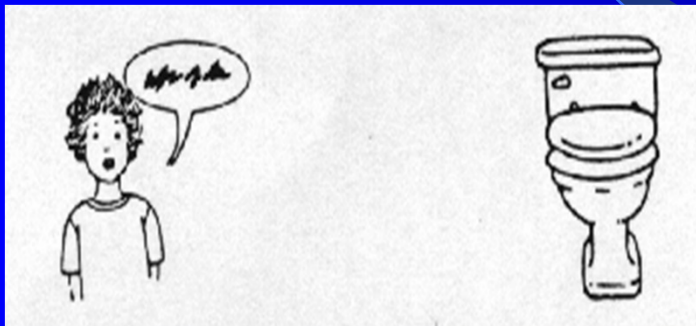

ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

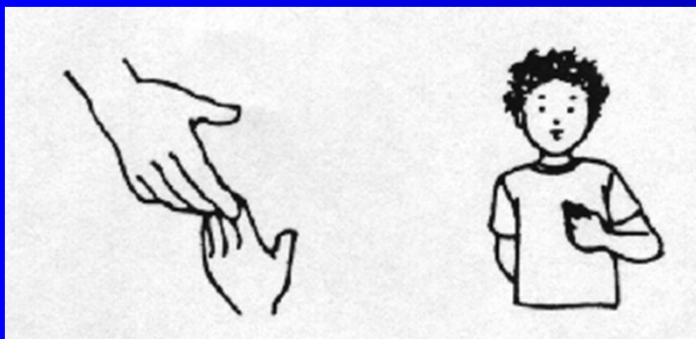
ΠΩΣ ΖΗΤΩ ΝΑ ΠΑΩ ΤΟΥΛΕΤΑ

ΠΗΓΑΙΝΩ ΣΤΗ ΜΟΥ

ΛΕΩ : ΘΕΛΩ ΤΟΥΛΕΤΑ

ΗΜΟΥ ΜΕ ΒΟΗΘΑΕΙ

ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ

Τριάδα των διαταραχών: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

- Να είστε σαφής και συγκεκριμένοι
- Να αποφεύγετε ασαφής όρους όπως «αργότεραίσως» «γιατί το έκανες»;
- Μειώστε τον ρυθμό της ομιλίας
- Για καλύτερη κατανόηση σπάστε τη δραστηριότητα σε μικρότερα βήματα
- Χρησιμοποιείτε χειρονομίες, καθοδήγηση , επίδειξη μαζί με την προφορική οδηγία
- Δώστε από πριν σαφείς πληροφορίες για τυχόν αλλαγές
- Ελκύστε την προσοχή οπτικά, λεκτικά ή σωματικά
- Αποφύγετε τις ιδιωματικές φράσεις τις λέξεις με διπλή έννοια ή το σαρκασμό
- Ενθαρρύνετε την επικοινωνία με το μαθητή: σταματάτε, ακούτε και περιμένετε
- Παρακολουθείστε και ακούστε τις προσπάθειες για ανταπόκριση
- Απαντήστε θετικά στις προσπάθειες
- Μορφοποιήστε σωστά τη δραστηριότητα χωρίς να διορθώνετε

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ 1/2

- Προστατεύστε το παιδί από την κακομεταχείριση και την κοροϊδία
- Επιβραβεύστε τους συμμαθητές που συμπεριφέρονται με συμπάθεια στο παιδί
- Δημιουργείστε συνεργατικές καταστάσεις μάθησης όπου μπορεί να μοιραστεί τις αποδόσεις του
- Δημιουργείστε ένα « σύστημα συντρόφου» σε κάθε τάξη
- Συμπεριλάβετε στο πρόγραμμα χρόνο για παρατήρηση
- Δώστε του την ευκαιρία να αναπτύξει συγκεκριμένες δεξιότητες μέσα από φυσικές δραστηριότητες με έναν συμμαθητή και μετά με λίγους συμμαθητές
- Δομήστε δραστηριότητες όπου θα υπάρχουν προκαθορισμένες σχέσεις και τρόποι αλληλεπίδρασης.
- Εστιάστε στην κοινωνική διαδικασία και στο αποτέλεσμα αυτής
- ...

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ 2/2

...

-Διδάξτε εξατομικευμένα, κάνετε επαναλήψεις και μορφοποιήστε συμπεριφορές μέσα από φυσικές καταστάσεις τις παρακάτω δεξιότητες :

Τη σειρά στη συνομιλία – τη διαπραγμάτευση - την ανταπόκριση – την πρόσκληση – την αναμονή - τον χαιρετισμό – τη συμμετοχή – την αποδοχή των απαντήσεων των άλλων- την ανάληψη της αρχηγίας- την ακολουθία των ιδεών των άλλων- το πείραγμα και το αστείο.

- Μοιραστείτε ενδιαφέροντα, χρησιμοποιώντας τα δικά του ενδιαφέροντα και δυνατότητες
- Εξατομικεύστε κοινωνικές ιστορίες δίνοντας συγκεκριμένες καταστάσεις και τονίζοντας τη περιγραφή και τις προοπτικές
- Επικεντρώστε την αλλαγή των μη αποδεκτών συμπεριφορών και αγνοείστε εκείνες που είναι απλά « περίεργες»

Στον αυτισμό οι κοινωνικές δεξιότητες
“μαθαίνονται”
και δεν είναι μέρος
μιας δοκιμασίας ωρίμανσης
όπως συμβαίνει
σε παιδιά με φυσιολογική ανάπτυξη.